

ВЪВЕДЕНИЕ

Здравите общества, изискват постоянно внимание и грижи. Обществата се променят на базата на избора, който хората правят за дълъг период от време и решенията, които взимат и успяват или не да реализират. Резултат от един такъв избор е общинския план за развитие - един особен инструмент за управление, сравнително нов за нашето общество, защото е носител на следните основни характеристики:

- Първо: участниците в неговото изготвяне са широк кръг както от специалисти, така и на граждани, чиито виждания, изисквания, права и представи за качеството на техния живот намират отражение в него, така че предвижданията и решенията са резултат от широк обществен консенсус.
- Второ: особеност на плана е неговата всеобхватност – широкият кръг от проблеми, които третира общата рамка, която приема за решаването им и дългия „ времеви хоризонт „ за реализирането на предвидените мероприятия.
- Трето: особеност на плана е неговата динамичност. Предвиждания на ОПР не следва да се приемат като „твърди и категорични,, а като един отворен, общ „сценарии,, за прогнозираните от днешна гледна точка най – добри насоки за развитие, които във времето подлежат на корекции, уточнения и промени, съобразени с общата динамика, в условията на гражданско общество и членство в Европейския съюз.

Тези три основни характеристики на ОПР го превръщат в динамичен инструмент за управление в ръцете на действаща институция, която постоянно да следи както външните за общината въздействия, така и процесите, протичащи вътре в нея, да анализира комплексно тези въздействия, да моделира и предлага избор на поведение в рамките на приетата от плана обща визия за развитие, за реализиране на избраните приоритети и цели чрез динамични мерки в условията на устойчиво развитие. Така община Доспат, чрез разумно оползотворяване на своите

ресурси, включително и с помощта на структурните фондове от ЕС да се променя положително и да расте в социално – икономически план.

В този смисъл Общинския план за развитие следва да се разглежда не като окончателен, завършен формален акт, а като документ, който се развива и актуализира във времето, отразява и адаптира предвижданията към настъпващите промени . Той е вид стратегическо планиране, което извежда обща визия и приоритети за развитието на общината, резултат от задълбочени аналитични проучвания и предварителни познания следвайки цикъла:

- Определяне на заинтересованите страни;
- Проучване и инвентаризация на наличните ресурси в общината;
- Анализ и обобщение на събраните данни;
- Оценка на ресурсите посредством SWOT - анализ , съпроводен с оценка на пространствено – функционалните потенциали на цялата територия на общината;
- Формулиране на визия, цели и приоритети;
- Публично обсъждане и приемането на визията и приоритетите;
- Представяне на проекта за ОПР пред Общинския съвет за утвърждаване;
- План за действие към Стратегията .
- Система от индикатори за наблюдение на нейното изпълнение и оценка на въздействието на включените в нея проекти;

Поради факта , че при разработването на Общинския план за развитие на Община Доспат е приложен нов подход , той има по – дълъг времеви хоризонт - до 2013 год. а за реализацията му ще разчита и на нови финансови източници в това число Структурните фондове на ЕС и следва да се приема като самостоятелен, нов документ за развитие на Общината .

ОСНОВАНИЯ ЗА ИЗГОТВЯНЕ

Общинския план за развитие на Община Доспат е изготвен съгласно изискванията на чл.14 от Закона за регионалното развитие /обнародван в ДВ, бр.14 от 20.02.2004г. , в сила от 20 .02.2004г./ и Наредбата по чл. 19 и Методическите указания на МРРБ.

Основанията за неговото изготвяне е законовото изискване за привеждане в едногодишен срок на Общинските планове за развитие в съответствие с новите изисквания / Параграф 2 , ал.4 на ЗРР /.

ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА РАЗРАБОТКАТА

В контекста на съвременните тенденции на социално – икономическо развитие, свързани с пазарното стопанство , в рамките на периода на действие на плана следва да се реализират две основни цели:

- Първа – създаване на условия за запазване и стимулиране на съществуващия бизнес , намиране на нови инвеститори и убеждаването им да вложат капитали в общината за създаване на нови работни места и стимулиране на икономическата дейност.
- Втора – оползотворяването на резултатите и полагането на усилия за подобряване на цялостната обстановка в общината, така че наличните ресурси и икономиката да осигурят съответно качество на живота.

Комбинацията на тези два елемента създава здравословна и добре балансирана икономическа среда .

ЦЕЛИ НА ОПР

Общинския план за развитие има за цел:

- Да формулира общо приемливата , желана от обществото визия за развитие Общината в следващото десетилетие при условията на членство на страната в Европейския съюз;

- Да анализира и мотивира оценка на силните страни, да предложи мероприятия за преодоляване на негативните процеси и туширане на разкритите слаби страни на развитието;
- Да очертае основните насоки в отделните сфери на социално – икономическото развитие на общината, като формулира и изведе най-важните приоритетни задачи, необходими за успешния „европейски старт на управлението“;
- Да набележи мероприятия за реализация на желаните промени, при ефективно използване на наличните ресурси, в условията на опазване на околната среда;
- Да мобилизира и интегрира усилията на различните институции и структури, имащи отношение към социално – икономическите предвиждания;
- Да превърне стратегическото планиране в основен действащ инструмент за развитие на Общината.

ЗАДАЧИ НА ОПР

Основните задачи на ОПР – Доспат са да извърши ревизия, актуализация адаптиране и допълване на :

- Действащия базов документ „Стратегия за икономическо развитие на Община Доспат 2000 – 2006 год.“;
- Стратегия за развитие на туризма 2004 – 2007г.

Както и на разработените локални стратегии и програми, касаещи различни аспекти на социално – икономическото развитие на общината, като „Програма за опазване на околната среда“, и „Програма за управление на отпадъците 2004 – 2007“ и др.

- Да синхронизира предвижданията на ОПР на съседните общини, касаещи общи проблеми, както и взаимовръзките със стратегически планове и програмни документи за регионално развитие – разработвани на Областно ниво, на ниво Район за

планиране и на национално ниво, като регламентира и координацията във времето.

КОЛЕКТИВ РАЗРАБОТВАЩ ПЛАНА

Общинският план за развитие е разработен от общинската администрация на Община Доспат в сътрудничество с:

- Администрацията на областна управа
- Регионални държавни служби на територията на общината
- Териториално бюро по статистика
- Общински съветници
- Кметове на кметства и кметски заместници
- Консултантски екип
- Гражданско участие

ПОДХОД ПРИ РАЗРАБОТВАНЕТО НА ОПР

При разработването на плана е приложен подход съобразен с формулираните в „Методическите указания“, последователност от дейности, допълнен по отношение на възприетите принципи и етапи на разработване:

- Принципи при разработването на ОПР:
 - Партньорство, публичност и прозрачност;
 - Концентрация на ресурсите за постигане целите на местното развитие;
 - Допълване на финансирането от национални и други източници;
 - Междуведомствена координация на дейностите;
 - Съгласуваност с другите структуроопределящи политики, инструменти и действия на регионално и национално равнище;
- Етапи на разработването на ОПР

Разработването на плана е разделено на следните етапи:

ПРЕДВАРИТЕЛНИ ПРОУЧВАНИЯ

В този етап са проучени наличните документи за стратегическо планиране в Общината. Набрана е допълнителна информация, включваща актуални статистически данни за населението, икономиката ресурсите, населените места, изградеността на основните функционални подсистеми. Създадени, разпространени и обработени са анкетни формуляри, касаещи специфични проблеми на общината. Проведени са поредица от работни съвещания с работните групи по сектори, определени със заповед на Кмета. От всяка група е предоставена информация, касаеща конкретните проблеми. Получената информация е обработена, анализирана и класифицирана по важност при съвместяването с други сектори.

МЕЖДИННИ СЪГЛАСУВАНИЯ

В работни срещи с работните групи по сектори и общи събирания на всички групи и представители на общинската администрация са обсъдени основните проблеми на общината, стратегическите цели и мерки за постигането им.

УСТРОЙСТВЕНИ ПРОУЧВАНИЯ

За цялата територия на общината е съставена картна основа на базата на актуален подробен картен материал, в това число цифрови модели на населените места и землищата. Съставените схеми отразяват устройственото състояние на общината, както и „отлагането” на предвидените мероприятия върху територията.

ОКОНЧАТЕЛЕН ПРОЕКТ

Настоящата разработка представлява „Проект на Общинския план за развитие на Община Доспат” и е подлагана на обществено обсъждане и разглеждане от Общинския съвет.

ВРЪЗКА НА ОПР–ДОСПАТ СЪС СЪСЕДНИТЕ ОБЩИНИ, РЕГИОНАЛНИ И НАЦИОНАЛНИ НИВА

Община Доспат е разположена встрани от основните евро азиатски инфраструктурни коридори , които преминават надлъжно през страната / ЕК №8 и10 / и напречните европейски / ЕК № 4 и 9 / коридори. Последните са слабо развити и това затруднява интеграцията на Балканите в ЕС- на първо време – Гърция, България и Румъния. Тяхното развитие е от първостепенно значение за региона. Съчетано това развитие с уникалните природни дадености на общината я превръща от „ проблемен пограничен район” в интензивно развиващ се туристически център.Тези предпоставки за да станат реалност, изискват висока степен на съгласуваност на разработените планове за развитие на съседните общини в областта, на областните планове на съседните области и на плановете за развитие на контактните зони на юг от Общината в Република Гърция.

ТЕРИТОРИАЛНО АДРЕСИРАНО ПЛАНИРАНЕ

Общинския план за развитие на Доспат, предвид неговата уникалност и възприетите принципи при разработването му е органично свързан с територията. Всички анализи, прогнози, мероприятия и задачи са адресирани и привързани към конкретни териториални единици и зони.„Амбицията” на ОПР е той да представлява своеобразно планово задание за следващата стъпка от неговата реализация, изготвянето на Районна устройствена схема на Общината. Общинското ръководство, работните групи и консултантите разработващи плана са убедени, че този подход е по-ползотворен от една чисто аналитична разработка абстрахирана от територията .

МОТИВАЦИЯ НА ПРИОРИТЕТИТЕ

Досегашните стратегически предвиждания са изградени на основата на секторния принцип. Този принцип се характеризира с превишаване на наличните ресурси и ниска ефективност поради откъслечния характер на предвидените и реализирани мерки и проекти.

Поради тези недостатъци на секторния принцип, в ОПР мотивацията на мерките и приоритетите се базира на териториалния и клъстерен принцип, тоест обединение на еднородни, близки, взаимозависими и взаимообвързани икономически, екологични, социални и устройствени дейности върху най-благоприятните територии.

За успешната реализация на този принцип, необходимите условия са залагането на тъй наречените „меки“ мерки свързани с административни дейности:

- Качествен /в това число профилиран/ персонал;
- Устройствовна /проектна/ готовност;
- Съответни преференции в местните данъци и такси;
- Различни форми на съучастие и стимули и други, както и ясното разграничаване на компетенциите - общински, ведомствени и др.
- Привличане на съответен инвеститор – държава, община, партньорство, източник на финансиране /държавен, общински бюджет, структурен, частен и прочие;

ИНФОРМАЦИОННА ОСНОВА

За разработването на Общинския план за развитие на Доспат е използвана цялата налична информация, в това число стратегиите за развитие, планове и проекти, програми, официални статистически данни, данни от проведените анкети.

Силно изразеният ведомствен подход в планирането, управлението и особено силно изразената „съпротива“ на частния сектор при предоставянето на необходимата изходна информация, въпреки усилията

на община Доспат, са причина в диагностичната и прогностична база да присъстват известни аспекти на несигурност, които на съвременния етап не могат да бъдат преодоленни.

Информационните източници включват :

- Графика
 - Картна основа
 - Планове за земеразделяне
 - Цифров модел на град Доспат
- Програми, планове и стратегии
 - Национална стратегия за регионално развитие - НЦТР – София 2005
 - Програмна стратегия за развитие на община Доспат 2000 – 2005
 - Стратегия „МИР„ – Местно икономическо развитие 2004 – 2007
 - Стратегия за развитие на туризма в община Доспат 2003 – 2005
 - Развитие на туризма в област Смолян - „Алфа Ресърч” – инициатива за местно самоуправление
 - Областна ВиК стратегия
 - Програмна стратегия за опазване на околната среда
 - План – стратегия за развитие на хуманитарните и социални дейности
- Бази данни
 - Статистически сборник Смолян 2003 – ТСБ Смолян
 - Официални данни – ГРАО Община Доспат
 - Данни от Бюро по труда Община Доспат
 - Официални данни – функционални отдели – Община Доспат
 - Систематизирана и обработена информация по разделите на ОПР – работни групи за ОПР
 - Анкета по кметства – Община Доспат

ЧАСТ ПЪРВА

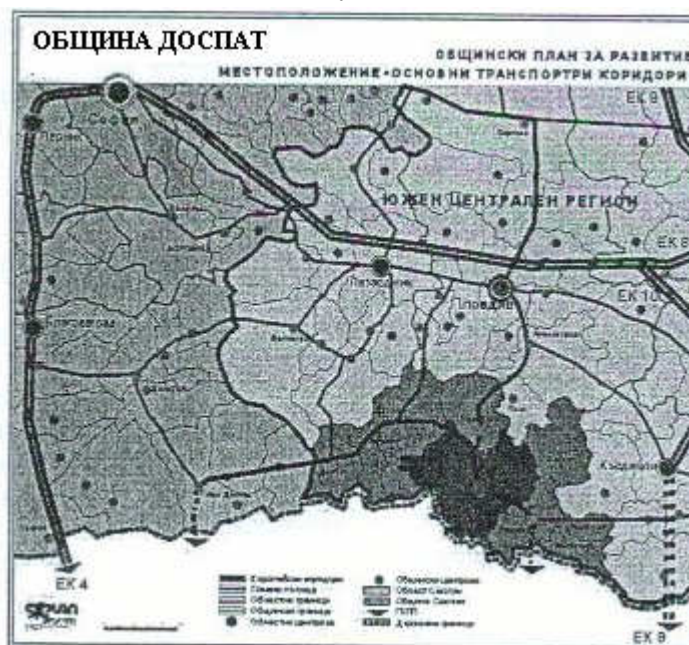
АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА.СОЦИАЛНО – ИКОНОМИЧЕСКО И ПРОСТРАНСТВЕНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДОСПАТ

1.0 ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА

ГЕОСТАТИСТИЧЕСКИ УСЛОВИЯ И ВРЪЗКИ

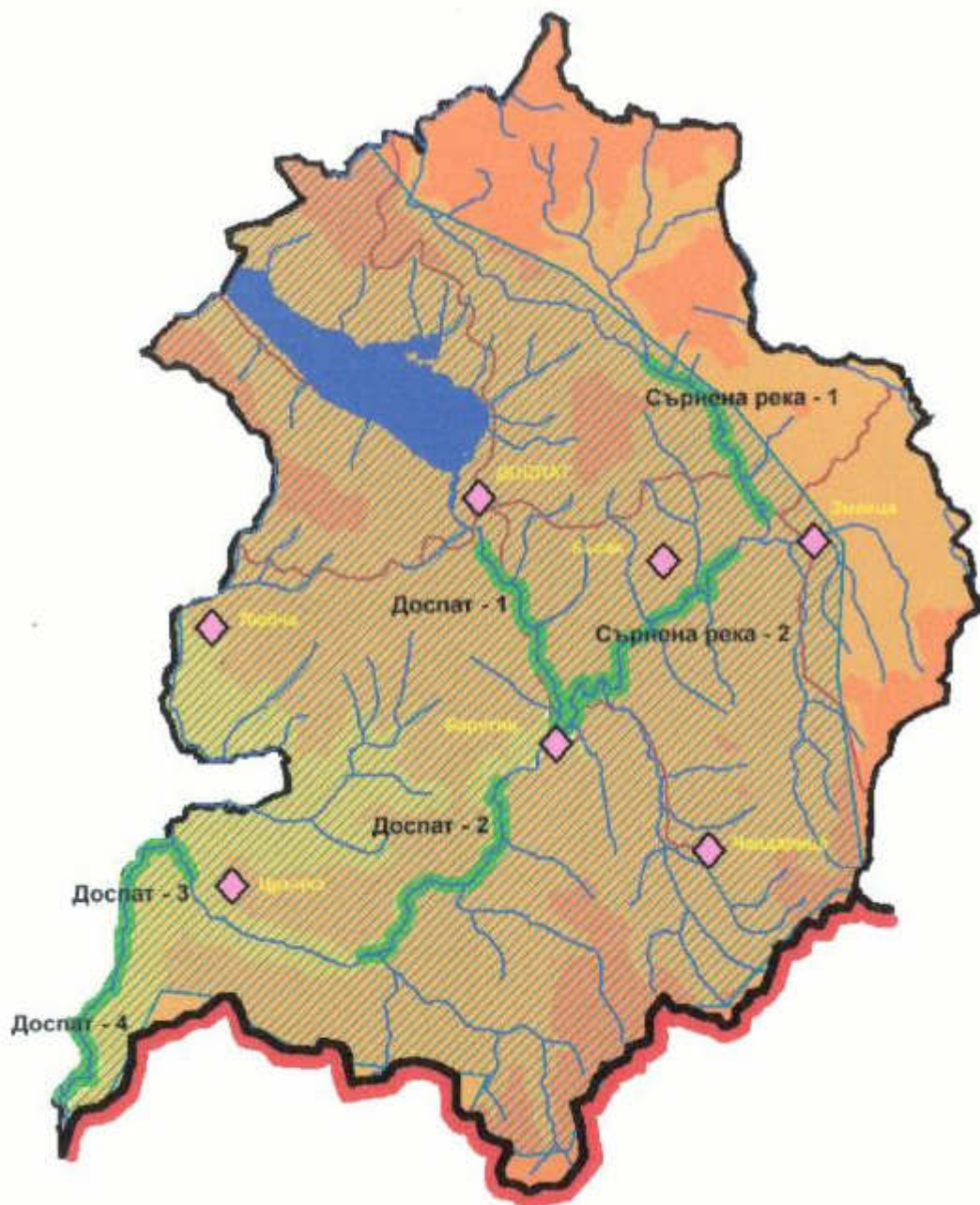
През България преминават два основни „Евро азиатски“ инфраструктурни коридори - № 10 – „Лондон – Калкута,“ и № 8 - „Пътят на коприната - Бриндизи - Пекин“/ фигури 1 и 2/.

Фиг.1

Фиг.2

Тези коридори преминават надлъжно през страната и Доспат стои встрани от тях. Тази му странична позиция е недостатък и предимство. Недостатъкът е в сравнително по-ниските нива на урбанизация, последвани от по-ниски темпове на социално-икономическо развитие; предимството – съхранена природа, качество, по-ценно от силно-урбанизираните територии.

За разлика от тези надлъжни връзки, напречните са слабо развити и това затруднява интеграцията на Балканите в Европейския съюз, поради

което тяхното развитие е цел с първостепенно значение. В системата от тези връзки, Доспат е опорен пункт на напречна урбанизационна ос: Тракия – Бяло море. Развитието на тази ос е основна предпоставка за равномерното, балансирано развитие на Южен централен регион. Така Доспат от крайграничен, проблемен, изостанал район, със своето основно предимство - съхранената природа има всички предпоставки за превръщането му в атрактивен, привлекателен туристически център на Европейско ниво.

МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ И ГРАНИЦИ

Община Доспат е разположена в южната част на Южен централен регион, в западната част на Родопите и административно принадлежи към Област Смолян. От север граничи с Община Батак (област Пазарджик), от изток - с община Борино, от запад с община Сатовча (област Благоевград), а от юг границите и съвпадат с държавната граница на страната с Гърция.

Общината заема „странично“ (на границата между три области) положение в областта, обхваща 10.19 % от територията и /3 192.9 км²/ и е сравнително изостанало областното социално икономическо развитие.

Самата област има общи граници, освен с Гърция с областите Пловдив, Пазарджик, Благоевград и Кърджали.

ФУНКЦИОНАЛНО ПЛОЩОРАЗПРЕДЕЛЕНИЕ

Планинският релеф, прорязан от дефилетата на няколко реки в общината, предопределя функционалното и площоразпределение. Общата площ на общината е 313,207 км². от които:

- 195.78 км², или 62.55 % са заети от горски насаждения.
- 92.6 км², или 29.6% принадлежат на разпръснати и не обособени земеделски терени.

- 6.2 км² или 2.0 % е фонд населени места .
- 17.5 км² -5.45 % е заета от водни площи и течения.
- Терени заети от транспортни и инфраструктури съоръжения са 1.25 км² или 0.4 % от територията на общината.

СЕЛИЩНА МРЕЖА

В общината са разположени 8 населени места, с общо население към 31.12.2004г. – 10104 души, от които :

- град Доспат – 2708
- село Барутин – 1991
- село Змеица – 1710
- село Любча – 1015
- село Бръщен – 847
- село Късак – 821
- село Црънча – 633
- село Чавдар – 379

ФУНКЦИОНАЛНИ ВРЪЗКИ

Функционалните връзки по своя характер са потоци от товари, хора, енергия и информация. По отношение на обхвата си те са:

- Външни – свързани с процеси осигуряващи пълноценното функциониране на общината, в областта, региона (ЮЦР), страната и света и най-общо задоволяват онези нейни потребности, за които не съществуват ресурси и възможности да бъдат удовлетворени „вътре” в нея;
- Вътрешни – свързани с „вътрешното” функциониране на урбанистичната система общината, определена както от нейните административни граници, така и от зоната на нейното

урбанистично гравитационно поле зона на активно влияние на ядрото върху околната територия;

Функционалните технически носители на потоците от товари, хора, енергия и информация за Община Доспат са два вида:

- Автомобилният транспорт и изградената транспортно – комуникационна мрежа- за потоците от хора и товари;
- Преносните мрежи- носители на енергия и информация.

Основната връзка със страната е чрез второкласен път II-37 Барутин – Панагюрище, и третокласен път III-197 Девин – Доспат - Гоце Делчев. Тези пътни връзки са и основните разпределители на транспортните потоци в общината. Разклоненията от тях принадлежат на общинската пътна мрежа, която обслужва населените места, разположени встрани от основната.

Областта и общината са в страни от основните Европейски урбанистични инфраструктурни коридори, което е позволило опазването на естествената природа, като важен ресурс за бъдещото им развитие.

1.1 СЕКТОР ПРИРОДНИ РЕСУРСИ И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

1.1.1 КЛИМАТИЧНО– ЛАНДШАФНА ХАРАКТЕРИСТИКА

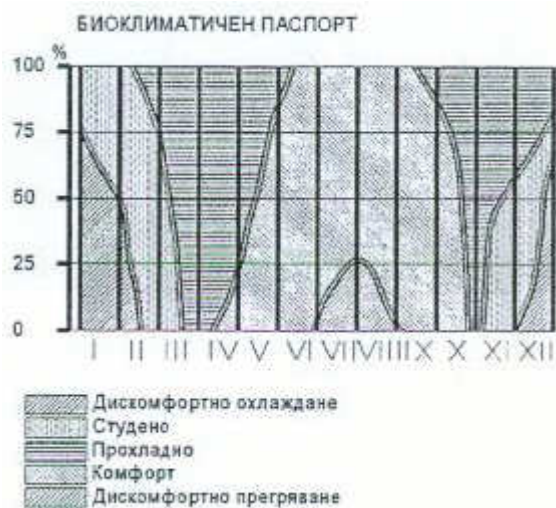
Ландшафта на Община Доспат е със среднопланински и високопланински облик, силно разчленен и заоблен. Преобладават иглолистни гори и пасища. Средната надморска височина е 1000 м. с високи била, дълбоки долини и реки. Средната и източната част на общината е заета от високите билни части на Родопите (връх - Виденица). Лъчеобразно спрямо този дял са разположени долините на реките : р. „Доспат”- югозападната част и р. „Сърнена”-в централната част. Климатът е преходно континентален със слабо средиземноморско влияние, със средна годишна температура 8.1°. Характеризира се с мека зима и прохладно лято. Валежите (976 мм – дъжд и сняг) , са над средните за страната . Максималната снежна покривка е 105 см и се задържа от 80 до 120 дни . Уникални за района са отрицателната йонизация на въздуха и плътния озонов слой.

БИОКЛИМАТИЧЕН ПАСПОРТ:

Природният комплекс от съхранен планински ландшафт, гори и умерен климат, предопределящ изключително благоприятни условия за развитие на целогодишен отдих, добри водни потенциали, липсата на застрашаващи екологичното равновесие дейности са най-голямото богатство и предпоставка за развитието на община Доспат - нейният стратегически ресурс.

Структурата на поземлените ресурси се оценява като балансирана и адекватна за развитието на общината в аспектите на основният потенциал на общината – туризма – зимен летен и пешеходен:

62.5% от територията е заета от гори. Преобладават иглолистни видове: смърч, бял и черен бор, балканска и сребриста ела и широколистни – бук и топола. Запазено биологично равновесие и природни забележителности – скални феномени, красиви пейзажи, пещери и язовир.

1.1.2 ПОЧВИ И ЗЕМЕПОЛЗВАНЕ

Съгласно картата за райониране на почвите в България, Община Доспат попада в агроекологическият район на кафявите горски почви. По механичен състав тези почви са пясъкливо-глинести и глинесто пясъкливи, рохкави. Хумусният им хоризонт има малка мощност (10 – 20 см), а профильт 40 – 60 см. Съдържанието на органичното вещество е ниско и

определя почвите в общината като слабо хумусни. Наличието на хумус е в граници от 1.14- 4.15 %. Почвената реакция е от слабо до средно кисела.

Основни отглеждани култури са :

- Картофи и тютюн;
- върху ограничени площи – зърнени култури и култивирани билки;

Проблем за общината е моно културното отглеждане на картофи върху едни и същи площи без сеитбо-обръщение, както и ползването на семена без установен произход, в резултат на което масово е разпространен паразитът нематода, а заразените площи се увеличават ежегодно. Проблемът се задълбочава, тъй като единственият начин за борба с паразита е да се преустанови отглеждането на картофи на заразените площи в продължение на няколко години. Голямата разпокъсаност на обработваемите площи е пречка за ефективното културно земеделие.

Основният ресурс на общината - естествените ливади, мери и пасища е неефективно използван като основа за развитието на животновъдството.

1.1.3 ПОЛЕЗНИ ИЗКОПАЕМИ

Област Смолян е богата на полезни изкопаеми. Те са обаче в съседните на Доспат общини, където са съсредоточени находищата от цветни и редки метали, минерални извори и други. Експлоатацията на наличните уранови находища в общината е преустановена от 1992г.

1.1.4 ВОДНИ РЕСУРСИ

Водните ресурси на територията на община Доспат се формират от отока на повърхностните и подземните водоизточници. Водоснабдяването на населените места се осъществява, като от повърхностни така и от подземните води от над 30 броя извори.

По физико – химични показатели водата от водоизточници, съгласно анализите на „В и К „ – ЕООД – Смолян и РИОСВ – Смолян отговаря на нормите за питейна вода. По микробиологични показатели обаче суровата вода от почти всички водоизточници не отговаря на БДС 2823/1983 и се налага да бъде извършвано обеззаразяване чрез хлориране, за да се достигнат нормите за питейна вода. Не са установени замърсявания на питейни водоизточници от отпадъчни води, изпускани от населени места и предприятия.

Общата оценка относно водните количества е, че те не достигат за обема на съществуващото потребление и е необходимо изграждане на нови водоснабдителни мрежи.

На територията на общината са установени общо 2 извора на минерални води, но няма проучвания относно техните лечебни свойства .

Язовир „Доспат” е втория по обем язовир в България и освен електроенергията, която се добива, чрез Каскада „Въча” е и една от известните природни забележителности в района. С разнообразният си животински и растителен свят той привлича много туристи и риболовци.

1.1.5 НАРУШЕНИ ТЕРЕНИ

Нарушените терени се дължат основно на:

- Ерозия – ветрова и водна, като делът на водната ерозия е по значителен от този на ветровата;

На водна ерозия са подложени всички обработваеми земи с наклон над 6° а те в общината са преобладаващи.

- Антропогенната дейност, изразяваща се в нарушение на релефа от:
 - Добивни дейности - кариерите;
 - Изграждането на инфраструктури обекти (пътища, външни В и К мрежи) и други, които имат локален характер;
- Свлачища – с локален характер;

1.1.6 ОЦЕНКА НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ

Природните ресурси, въпреки големият им потенциал се използват непълноценно за развитието на общината :

- По отношение на стратегическия отрасъл – отдих и туризъм:
 - Не доразвит с голям потенциал, особено по отношение на капацитета на изградените бази за настаняване, отнесени към ски пистите и обслужващите ги съоръжения;
 - Недостатък е моно функционалната ориентация - за летен туризъм;
- Общо за територията на общината:
 - От благоприятните територии се използват само около 10%;
 - Благоприятни за летен отдих територии се използват хаотично и неорганизирано – предимно за вилен отдих от ограничен контингент посетители ;
- Земеползването е нерационално, поради:
 - Ограничените и разпокъсани земеделски площи с плитки почви, недостатъчно влага и еднообразни, ограничени култури с малък прираст;
 - Раздробената собственост и липсата на ефективен пазар са бариера за ефективното използване на земята;
 - Въпреки наличните големи потенциални възможности – пасища мери и ливади животновъдството е слабо развито;
 - Формите на стопанисване са изключително уязвими и рискови. Липсата на сдружения и на връзката „добив – реализация” не е устойчива форма на земеползване;
- Отказът от структурното значение на горското стопанство в икономиката на общината и фокусирането върху рекреационните функции на гората е положително явление, което следва да се подкрепя. Въпреки това, макар и в

ограничени количества, нерационално е изнасянето на сурова дървесина за преработка в други територии, както и използването на строителна дървесина за дърва за огрев, е необходимо да бъдат взети мерки;

- Нерационално се ползват част от наличните водни източници - при достатъчни водни количества, в някои населени места се налага режим на водоподаване, поради недостатъчна изграденост на В и К системата;
- Отказът от уранодобивната промишленост и закриването на рудниците е от изключително важно значение за екологичното състояние;

„Допълващият” - стопански потенциал – горски и земеделски фонд, предоставят благоприятни условия за развитие на горското стопанство, животновъдството билкарството, трайните насаждения и други.

1.1.7 ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА

Екологичната диагноза показва, че с малки и лесно отстраними изключения, общото състояние на околната среда, не само че не е пречка за развитието на всички сектори, но е с такива качества, че е основна предпоставка за тяхното развитие..

Проблемните аспекти са:

Замърсяване на водите:

- Ядрото на общината - град Доспат няма пречиствателна станция за отпадни води;
- гр.Сърница, което се намира на „опашката” на язовир „Доспат”, няма пречиствателна станция за отпадни води и зауства в яз „Доспат”;
- В населените места отпадните води се заустват без пречистване – директно в реките;

Проблемът ще се реши с изграждането на ГПСОВ в Доспат и Сърница и модулни пречиствателни станции в останалите селища.

За опазване и подобряване на количествените и качествени показатели на питейните водоизточници е необходимо възстановяване санитарно – охранителните зони и спазването на определения режим в границите на отделните им пояси .

Замърсяване на атмосферата:

Само за града – от автомобилния транспорт и прахово замърсяване от непечистени и неблагоустроени улици.Липсва индустриално замърсяване;

Акустично натоварване на средата:

Отчита се в града от автомобилния транспорт и е в допустими и норми;

Радиационна обстановка:

Проведените изследвания не съдържат данни за наличие на радиоактивно замърсяване на почвите и водите.

Замърсяване на почвите:

Обуславят се от генетичния характер на района, който съдържа полиметални и съпътстващите ги метали и основно с праховноса от камионите.Замърсяването има локален характер.

Третиране на отпадъците

Проблем за цялата територия на общината е третирането на твърдите отпадъци. Основният дял - 71 % се пада на битовите отпадъци, 23% на производствените, 4% на строителните и 2% - опасни.Събрани на територията на общината, те не се преработват преди крайното им депониране.

Не е изградена и внедрена система за разделно събиране на рециклиращи се отпадъци, отпадъци от опаковки и масово разпространени опасни отпадъци.Изграденото общинско сметище отговаря на изискванията на националното и европейско законодателство, но предстои справянето с 10-разпръснати нерегламентирани сметища, които освен преките последици, пречат и на добрия имидж на общината.

1.2 СЕКТОР ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ

1.2.1. ДИНАМИКА НА НАСЕЛЕНИЕТО

В община Доспат, при общо население в областта - 133 хил. (2004год.) е съсредоточено 7.6%.Нейното население наброява 10104 души, от които 2708 в Доспат и 7396 в селата.

В съседните на Доспат общини, населението е както следва :

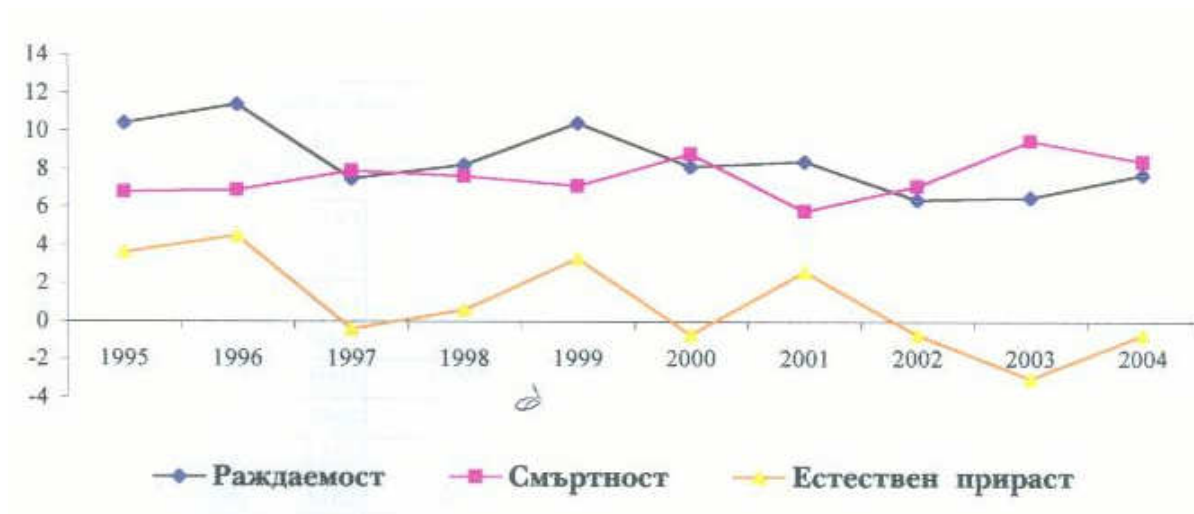
Община Борино	- 3932
Община Девин	- 14151
Община Смолян	- 45111
Община Чепеларе	- 8769
Община Рудозем	- 10296
Община Мадан	- 13164
Община Баните	- 5884
Община Златоград	- 13281
Община Неделино	- 8323

Динамиката на населението - на областта, като цяло и на общината и града в частност, от 1985год до днес показва трайна тенденция към намаление . Така областта за последните 10 год. Е намаляла с близо 23 хил. Човека – 14.5% (от 158 хил. – 94г. на 135хил. – 2004 г.).Намалението за общината за същия период е със 10.4 %, благодарение на малко по-добрите показатели.

От 1994 – до 2004 год. общият прираст на населението в община Доспат, е с колеблива, тенденция : от +2.9 (1994г) до – 2.5 (2003г), с пикове през 1996г +5,1(фиг.1).

Намалението е и по двата показателя – и естественият и механичен прираст са отрицателни.Особено тревожна е тенденцията на миграция на младо население към вътрешността на страната.

Фиг.1

1.2.2. ВЪЗРАСТОВА СТРУКТУРА

Отрицателната динамика на населението е свързана и с промени в неговата възрастова структура. Очертава се тясна тенденция към застаряване - броят на лицата в под трудоспособна възраст намалява, увеличава се дялът на трудоспособното и над трудоспособно население. Така през 1995 г. дялът на под трудоспособното население е 27 %, на трудоспособното 58 %, а над трудоспособното – 15 %. Сега в дялът в първата група в общината е 17 %, във втората – 67 %, а в третата – 16%. Най-драстично намалява под трудоспособното население. Увеличението на трудоспособното население е и от промените в пенсионната възраст, но на лице е обща тенденция към застаряване.

1.2.3. Образователно равнище

Образователното равнище на населението се развива в благоприятна посока. Наблюдава се абсолютно и относително нарастване на лицата с висше, полувисше и средно образование. Преобладаващата част от високо образованите лица са в Доспат. С най-високо образование са заетите в административните и делови учреждения, следвани от здравеопазването и образователните институции. В сферите на вторичния сектор преобладават хората със средно и средно-специално образование.

В селата доминира делът на населението с основно и начално образование.

Общо образователното равнище на населението е близо до средното за страната. Паралелно с това, за разлика от останалата част от страната тук на се наблюдава увеличение на неграмотните.

1.2.4. Безработица

Безработни в община Доспат показва през последните две години тенденция към намаление:

- През 2002 година техният брой е 28,11 % от активното население, спаднал през 2004 г. на 18,72 %.

Социално-образователната характеристика на безработните (2004 г.) показва, че:

- Най-голям относителен дял се пада на квалифицирани кадри със средно и средно-специално образование – 44 %, следвани от :
- Ниско квалифицирани изпълнителски кадри с основно образование – 36%,
- В начално образование и практически не грамотни, сред които преобладават тези с ромски произход – 8 %

Безработните с висше образование са 11 % от общия брой.

Сред безработните преобладават тези без квалификация – 44 %, с работнически професии – 31 %, следвани от квалифицирани специалисти – 24 %.

1.2.5. Оценка на демографския потенциал

Оценени по демографски потенциал, населените места в общината могат да се квалифицират в групите:

- Ядро на общината – град Доспат с потенциал за нормално възпроизводство на населението, близък за средния за страната – дял на трудоспособните контингенти и високо образователно равнище;

- Зона на общината, обхващаща още 7 населените места – като цяло селското население е застаряло, но вътрешните различия дават основание за обособяването на три групи населени места:

- Първата група са със сравнително нормална, не нарушена възрастова структура с население над 1000 души, с основен принос за поддържането на демографския баланс, обособяващи собствена „под зона“ на влияние – предпоставка за изиявяването им като вторични териториални центрове (Барутин и Змеица и Любча);

- Втора група, с население около и над 500 души, поради териториалното си разположение и инфраструктура (основно – комуникационни) връзки – „урбанистични възли“:(Бръщен, Късак и Црънча)

- Трета група – с най-малък потенциал и население, гравитиращи около втората, осъществяващи връзките си с ядрото чрез „урбанистичните възли“.

- Динамиката на населението показва отрицателна тенденция;

- Възрастовата структура и образователното равнище са близки до средните за страната, благодарение само на преобладаващото градско население;

- Процесът на застаряване е по-значим при селското население;

- Фертилните контингенти и тяхната структура са под нормалните за възпроизводство на населението. За сега липсват фертилни предпоставки за възпроизводство с положителен принос;

- На лице е тенденция към нарастване на образователното равнище, но отново и само за града. В селата преобладава дялът на населението с основно и начално образование;
- Безработицата показва тенденция към намаление и стабилизиране, към един нормален „резерв“ от работна ръка. Професионалната структура на безработните съдържа потенциален резерв от квалифицирани кадри с работнически професии и специалисти;
- Тенденция за нарастване и високият относителен брой на безработните лица без квалификация прави тази група една от рисковите на пазара на труда;

1.3. Стопански сектор

Община Доспат заема едно от водещите място в икономиката на областта. Тук са съсредоточен над 15 % от икономическия потенциал.

Стопанския сектор на община Доспат се характеризира с криза в икономическото развитие, изразяващо се в снижаване на икономическия потенциал и неблагоприятни структурни промени. Тази криза е резултат от закриване на водещи отрасли и общото физическо изхабяване на дълготрайни материални активи – оборудване, сгради и инфраструктура съоръженост. Наред с това налице е хаотична поява предимно на малки предприятия – на случайни терени, което предизвиква проблеми в устройственото развитие и смесване на несъвместими производства.

Като цяло, налице е липса на съвременно оборудвани пространства, което довежда до неконкурентно способност при привличането на местни и чужди инвеститори.

По данни на Териториалното статистическо бюро, в края на 2004 стопанските субекти в общината са общо 272, от които:

- 220 са в сферата на търговията;
- следвани от хотелиерството и ресторантьорството – 12;
- на трето място е преработващата промишленост с 42 стопански единици;

- строителство – 3

С най-висок икономически показател е търговията, следвана от преработващата промишленост и строителството.

1.3.1. Първичен сектор

В структурата на селското стопанство основното производство е картофи и тютюн и незначителни площи засети с други култури. При 77 км² дка стопанисвана земя, 54 % са естествени ливади, 32 % са заети от ниви, 9 % са мери и пасища, 4 % са не обработваеми и 1 % заети от трайни насаждения.

Районът не е земеделски и не е подходящ за развитие на интензивно селско стопанство. Земеделските площи са силно надребнени и не се ползват ефективно.

Основният обем селскостопанска продукция е насочен към самозадоволяване, а реализираните излишъци – за продан, предимно на дребно, с изключение на тютюна (Црънча, Бръщен и Любча), които се отглеждат за реализация има и локални производители на картофи, предназначени за пазара (с.Змеица).

Животновъдството се развива основно от индивидуални собственици на животни и може да се отнесе към тъй нареченото „дребно животновъдство” – в индивидуални стопанства. То покрива преобладаващия дял в статистическите количества. На територията на общината има само няколко по-големи ферми.

Проблем за селското стопанство е незатворения цикъл – „добив-преработка-пласмент”. Това се отнася както за горското стопанство – където основния обем дървесина се изнася от общината, така и за земеделието – предимно насочено към самозадоволяване

Независимо, че първичния сектор има скромна дял в общинската икономика, този сектор, от една страна е важен източник на доходи на населението извън ядрото, а от друга недостатъчно използвана предпоставка за поддържането на част от промишлената функция на общината – мляко и месопреработка, преработка на билки, горски плодове и други

Пазарът на земя в Община Доспат не е развит. За разлика от други райони на страната, където и двете страни са пасивни, тук търсенето надвишава предлагането. Сделки стават за малки имоти, почти винаги с намерение за смяна на

предназначението. Високите окачвания (включително от чужденци) са причина собствениците да се въздържат от сделки.

1.3.2. Вторичен сектор

Във вторичния сектор са обособени 45 стопански единици, реализирали са 65 % от приходите от преработващата промишленост, 20 % от строителството и 15% на добивната промишленост.

В стопанските отрасли на вторичния сектор са представени отраслите:

- Шивашка промишленост;
- Текстилна промишленост;
- Дърводобив и дървопреработване;
- Асемблиране на играчки за шоколадови яйца;
- Строителство;
- Мебел;
- Строителство;
- Хранително-вкусова промишленост и др.

По отношение на големината на предприятията, преобладават тези с до 10 заети – над 90 %, с персонал до 50 заети – 6 % и с над 100 заети – обща 2 %. Болшинството от предприятията – 95 % са частни.

Във вторичния сектор са заети 42 % от работещите в общината. От тях, най-голям брой са заетите в отраслите на материалното производство – промишлените и преработващи.

В резултат на настъпилите промени в собствеността на предприятията, ликвидацията и раздробяването, както и възникването на нови стопански субекти, наблюдаваната в предходните години стагнация във вторичния сектор е процес на преодоляване все още колеблива, но положителна тенденция към нарастване на обема на инвестициите.

Засега водеща роля имат инвестициите предимно в асемблиране на играчки за шоколадови яйца и шивашките предприятия. Последните едва ли биха могли да се отнесат към „стратегическите” за общината, а по скоро са

една палиативна мярка за не особено сигурна заетост предно на женска работна ръка.

Структурните промени в работната сила и в нетните приходи от продажбите показват, че процесът на реструктуриране на икономиката в общината е в посока на развитие на вторичния сектор – на жизнеспособни и високо адаптивни малки и средни предприятия базирани на местни суровини, чрез съхраняване на жизнени традиционни промишлени отрасли и развитие на алтернативни производства.

1.3.3. Третичен сектор

Третичният сектор на икономиката в общината формира най-голям дял от нетните приходи от продажби– 55,83 % от общо заетите в общината.

Третичният сектор реализира дейностите в търговията, услугите, (в това число административни, делови и други), образование, здравеопазване, хотели и ресторанти и би трябвало с особена сила във водещия отрасъл – туризъм. Дейностите в тази област се осъществяват от обществени обекти, учреждения и заведения, покриващи почти пълния спектър на отрасъла.

С най-голям относителен дял, както в сектора, така и в икономиката на общината, като цяло е търговията. На нея се падат близо 38% от реализираните приходи от всички стопански отрасли и от трите сектора – първичен, вторичен и третичен. Само в последния, нейният относителен дял обхваща 63% от всички приходи в него, реализирани в 240 стопански единици.

На второ място, с относителен дял от 10% в сектора, са приходите от обектите на туризма (хотели, обществено хранене – ресторанти и др.), следвани от здравеопазването (6%) и посредническите дейности (4% - недвижими имоти, бизнес услуги и др.).

По отношение на заетата работна ръка в третичния сектор са ангажирани най-голям брой заети..

Разбира се, характеристиките на дейностите в третичния сектор не се изчерпват само със стопанските резултати. От по-съществено значение е

териториалното разположение, радиусите на обслужване, капацитета и задоволеността на населението с обектите на тъй нареченият „социален сервиз“. За по-голяма яснота на изложението, тези проблеми са разгледани в сектор „Развитие на инфраструктурите“.

1.3.4. Оценка на стопанския потенциал

Стопанският сектор на община Доспат е представен основно от малки и средни предприятия. В тази категория попадат и новоизградените частни предприятия.

Първичния сектор – селското, горското стопанство и добивната промишленост нямат структуроопределящо значение.

- Земеделieto е разпръснато и моно културно. Основният дял от произведената продукция е от лични стопанства и предназначена за самозадоволяване;
- Животновъдство – от развитото в миналото овцевъдството са останали само дребни производители, разпръснати в индивидуални стопанства с единици, рядко с десетки и повече глави животни;
- Горското стопанство е с екологично насоченост – поддържане на горите и ограничен добив на дървесина;
- На територията на общината, въпреки наличния дивечов потенциал няма действащо ловно дивечово стопанство;
- Добивната промишленост е практически закрыта. Установените полезни изкопаеми не са достатъчно проучени. Евентуалното им разработване следва да се прецени много внимателно относно ползите и вредите;
- Неизползван рационално потенциал в сектора е:
 - Култивираното отглеждане на билки, горски плодове, трайни насаждения, пчеларство;
 - Животновъдството – основно овце и кози, попадащи в обсега на субсидираното животновъдство в европейския съюз;

- В общината има големи потенциални възможности за формирането на специфичен „планински” хранителен клъстер за производство на екологично чиста продукция;

Във вторичния сектор въпреки структурните промени са съхранени:

- Дървопреработвателната промишленост е водеща във вторичния сектор;
- Съхранена е дела на леката (шивашката и текстилната);
- Традиционният за района отрасъл строителство
- Проблем на сектора са преобладаващия дял на дребните производители с брой заети под 10 души.

Въпреки това те имат добра ресурсна обезпеченост, относително гарантирани пазари и балансиращи функции на пазара на труда.

- Сериозна слабост е липсата на стратегическа специализация в промишленото развитие;

Потенциалите на суровинната база – млеко, месо, билки, горски плодове, дървен материал и други дават възможност за формиране на местни (регионални) преработвателни клъстери затварящ пълния цикъл – добив – преработка – пласмент.

Наличните мандри например говорят за спонтанно формиращ се клъстер по храни, базиращ се на (все още относително) затворен технологичен и производствен цикъл в областта на животновъдството и хранително вкусовата промишленост.

Култивираното билкарство и горските плодове са потенциал за развитие на още един специфичен отрасъл със също затворен в общината цикъл.

В наличната информация липсват данни за наличие и развитие на наукоемки отрасли в областта на информационните технологии, електрониката, машиностроенето.

И в бъдеще промишлеността ще бъде насочена основно към общинския център, разчитайки на изградената производствена инфраструктура, традициите, квалифицираната работна ръка.

В стратегически план, успоредно с процесите на продуктовото и технологично реструктуриране на съществуващите традиционни промишлени отрасли и новите алтернативни производства, следва да се осъществи и териториално пренасочване на промишлени дейности, с оглед равномерното, устойчиво развитие на цялата територия. За целта е необходимо създаване и на необходимите пространствени предпоставки, чрез осигуряване на нови устроени производствени територии.

Третичният сектор е сравнително добре развит и в количествен аспект задоволява потребностите на населението. В общината са обособени 8 кметства, които съобразно пълномощията си поемат част от административното обслужване. Добре развити са системите на деловото обслужване, образованието и търговията. Има какво да се желае от здравеопазването. Спецификата на туристическата „индустрия“ обаче изисква нова изграденост, кадри и дислокация на дейностите в перспективните територии.

1.4. СЕКТОР ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА

1.4.1. Транспортна инфраструктура

Община Доспат изцяло се обслужва от автомобилен транспорт, поради което състоянието на пътищата е от особено и основно значение за нормалния живот и функционирането и развитието на икономиката. През територията на общината не преминават автомагистралаи.

РЕПУБЛИКАНСКА ПЪТНА МРЕЖА

Основната транспортна връзка с вътрешността на страната се осъществява чрез второкласен път II-37 Барутин-Доспат-Батак-Пещера-Пазарджик-Панагюрище и III-197 Девин-Доспат-Гоце Делчев-към границата на Република Гърция през КПП „Илинден“. Републиканската пътна мрежа на територията на общината е около 45км. Изградени републикански пътища с настилка са 98%.

ОБЩИНСКА ПЪТНА МРЕЖА

Дължината на общинската пътна мрежа е около 32 км. Пътищата с настилка са около 90%.

Община Доспат разполага с инвентаризация на пътната инфраструктура. Има създаден регистър с база данни за състоянието на уличната мрежа в общината. Знае се състоянието на общинската пътна мрежа, републиканската пътна мрежа на територията на общината, както и селскостопанските и горски пътища.

Могат да се направят следните изводи: голяма част от пътищата са, с не изградени отводнителни и укрепителни съоръжения, а някои и без настилка и с малки габарити и големи надлъжни наклони /над 15%/ , с малки радиуси на хоризонталните криви /10м/. Бъдещите инвестиции за поддържане, експлоатация и изграждане трябва да бъдат съобразени с тези изводи.

Приоритетите за изграждане на републиканската и общинска пътна мрежа са дадени в Приложение 1 – РПМ и Приложение 2 – ОПМ. При разработване на стратегията за изграждането и развитието на републиканската и общинската пътна мрежа е взето под внимание бъдещото социално-икономическо развитие на Община Доспат, като е отчетен приоритета на Общинския план за развитие, както и трансграничните връзки с Р Гърция, и оформящите се курортно туристически ядра. Освен това се предвижда да се доизградят и подобрят техническите параметри на РПМ, трансграничните пътища, между общинските пътища и вътрешната общинска пътна мрежа.

УЛИЧНА МРЕЖА

Уличната мрежа на Община Доспат е развита съобразно характерните теренни дадености и зоните за обслужване. Като цяло състоянието на изградената улична мрежа в град Доспат не е добро и се нуждае от основен ремонт, а има и не изградени улици. По-голяма част от уличната мрежа е изградена преди повече от 20 години и експлоатационния срок на

износващият пласт асфалтобетон е отдавна изтекъл. Улиците с асфалтобетонна настилка са в изключително лошо състояние и тяхното ежегодно изкърпване на компрометираните участъци вече не спомага за запазване целостта на конструкцията. Очевидно тези улици се нуждаят от основен ремонт.

Сигнализацията на пътната и улична мрежа в общината не е изградена съгласно изискванията на нормативните актове, които хармонизират с европейското законодателство.

Проблемът с паркирането на автомобили в града е изключително голям. Поради липса на достатъчно паркоместа, паркирането се извършва в активните платна на уличната мрежа, което затруднява движението. Това налага предвиждане на инвестиции за решаване на този проблем.

Транспортната система на община Доспат се обслужва от 3 транспортни фирми с 8 автобуса и 5 таксита. Транспортните услуги се извършват с автобуси, таксита и товарни камиони.

1.4.4. Телекомуникации

Качеството на телекомуникационните услуги в община Доспат не е на относително добро ниво. На територията на общината работят 2 автоматични телефонни централи. Пощенски станции има във всички селища от общината.

Предстои изграждане на цифрова АТЦ с капацитет при първа инсталация 2048 абонатни линии. Предстои да се изградят цифрови преноси между централите от община Доспат, което ще доведе до увеличаване на капацитета на съединителните връзки и рязко подобряване на качеството на телефонните разговори.

Покритието на услугите на Мобифон и GSM на територията на общината е около 80%. Съществуват три кабелни телевизии.

1.4.5. Електрификация

Електрозахранването на гр. Доспат и община Доспат се осъществява чрез подстанция 110/20 kV. В същата има монтирани 2 бр. силови трансформатори 110/20 с мощност 2 x 40 МГВА. Инсталираната мощност в подстанция на този етап е достатъчно за развитието на региона в близките 10 – 15 год.

На територията на общината действат следните съоръжения:

- Възлова станция и трафопостове;
- Ел. проводи средно напрежение 20 kV;
- Кабели 20 kV;
- Осветителни тела – 1000 бр.;

60 % от съоръженията средно и ниско напрежение са в експлоатацията повече от 20 години. Част от стълбовете и проводниковата мрежа е с изтекъл срок на годност. Съществуват проблеми в отделни селища и квартири с пад на напрежението над допустимите норми, произтичащо от дълги мрежи с малки сечения и недостатъчен брой трафопостове.

Електроенергийната система в общината е добре развита и оразмерена да поеме много по-голямо натоварване, което би улеснило бъдещите консуматори и би стимулирало икономическото развитие с изключение на някои локални места(с.Чавдар).

1.4.6. Водоснабдяване

По данни на статистиката, област Смолян се намира на последно място по общото количество на иззети води и на предпоследно в сравнителен порядък на човек от населението. Областта със своите 74 м³ на човек от населението изпреварва само област Кърджали.

Наличните водни количества обаче позволяват Смолянска област да разчита изцяло на наличните си ресурси и да е една от 6-те области, които на закупуват вода от други области в страната.

Областта заема и последно място по показателя третираните иззети води на един жител. Съгласно статистическата информация 60 % от иззетите

води се третира, което означава 44 м³ на жител от областта годишно. Само за сравнение в областите Бургас с 291 м³ на жител, гр. София – 218 м³, Перник – 199 м³ значително надвишават не само количествата на третираните води на човек от населението, но и количества-та на иззетите води в област Смолян. Тази голяма разлика, освен че се дължи на икономическата изостаналост на областта, показва че населението, бизнесът и селското стопанство в отделни нейни части не са обезпечени с необходимите им количества питейна вода. Последницата е наличието на режим на водопотреблението в някои от селищата. Според официалната статистика, включваща централно водоснабденото население, което за областта е 92 % от цялото население, на режим на вода са 67 % от населението или 50 % от всички водоснабдени селища. Състоянието в Община Доспат в сравнение с областта е значително по-ниско. При силно засушаване на временен режим са около 40 % от населените места, или отделни части от тях.

1.4.7. Канализация

Изградената канализационна мрежа в общината показва, че тя се намира под средното равнище за страната по обхванатите от канализацията води. Тя покрива едва 70 %. В селата са изградени частични канализации, заустващи се в близките реки дерета, в които са включени от жилищните сгради. Като цяло канализацията е напълно амортизирана и се нуждае от промяна. Предвид планинският терен, на много малко места отпадните води са включени в локални септични ями. Канализационната мрежа, която се поддържа и стопанисва от „ВиК” – Смолян. Приемникът на отпадъчните води на гр. Доспат е река „Доспатска”.

В общината няма изградена ПСОВ.

1.4.8. Оценка на техническата инфраструктура

- *ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА*

Състоянието на транспортната инфраструктура е проблем №1 на общината и от особено голямо значение, поради ограниченията налагани от релефа за ползването на различни видове транспорт.

- Всички превози на товари и хора се извършват от автомобилен транспорт;
- Пътната мрежа е в не добро състояние;
- Необходими са значителни инвестиции за подобряване на състоянието и много трезва преценка къде да се вложат тези инвестиции;

В програмата на ОПУ са включени направленията път II – 197 Барутин – Панагюрище и III – 37 – Доспат – Гоце Делчев. Тези трасета са обект на капитално строителство и процедурите, свързани с всички етапи на проектиране и строителство и се провеждат от Изпълнителна Агенция Пътища.

- През общината минават международният път III – 37 – Доспат – Гоце Делчев – Драма - предстои да бъде открит нов контактен пункт с Република Гърция;
- Друго още по удобно трасе за връзка с Гърция е през Бръщен и Чавдар, където би следвало да се изгради още един контактен пункт;

Развитието на тези напречни трасета свързващи Беломорието с Тракия, Румъния и Северна Европа е от първостепенно значение за интеграцията на Балканите в ЕС и от жизнено значение за Доспат.

- *ТЕЛЕКОМУНИКАЦИИ*

- Съобщителната мрежа не е добре развита и с предвидената поетапна цифровизация, съгласно програмата на БТК, но не би следвало да създава проблеми и в перспективния период;
- Мобилните оператори покриват над 80 % от територията;
- Все още слабо развитие е интернет мрежата, особено в селските райони;

- *ЕЛЕКТРИФИКАЦИЯ*

Всички населени места в общината са електрифицирани, но преносната мрежа е морално остаряла(50%) и в тях се нуждае от реконструкция и модернизация. По дългосрочната програма на Електроразпределение – Пловдив клон Смолян са предвидени средства в размер на 1 100 000 лв. за периода до 2006 год. Необходимо е тази програма да продължи и след този период.

Електроенергийната система в общината е оразмерена да поеме много по-голямо натоварване, което би улеснило бъдещите консуматори и би стимулирало икономическото развитие .

- *ВОДОСНАБДЯВАНЕ*

- Като цяло общината няма целогодишно режимно водоснабдяване, 40 % от населението в общината е на режим по време на засушавания. Потреблението на вода е сред най-ниските в страната;
- Над 70% от водопроводната мрежа е от етернит – морално и физически износена, което води до над 50% загуби на вода;

- *КАНАЛИЗАЦИЯ*

- Изградена и функционираща канализацията в община Смолян е крайно недостатъчна. В града тя е изградена на 70%, в другите села е изградена частично;
- В общината няма изградена ПСОВ. Всички отпадни води се заустват без пречистване директно, а река „Доспатска” се явява приемници на тези води;

ПСОВ-Доспат има проектна готовност и е в процедура на възлагане на реализация. След внимателен анализ и оценка на възможностите, в избрани населени места е необходимо изграждането на модулни пречиствателни станции.

- *ОБОБЩЕНИЕ*

По отношение на техническата инфраструктура Община Доспат:

- няма проблеми с развитието на телекомуникациите;
- има решими в обозримо бъдеще проблеми с електрозахранването, касаещи подмяна и реконструкция на преносната мрежа, изграждане на нови трафопостове, улично осветление, електрооборудване (релета, електромери и др.);
- има важни за решаване проблеми с водоснабдяването и особено с канализацията и пречистването на отпадните води;
- като най-важен инфраструктуен проблем, който се явява пречка за нейното развитие е лошото състояние на пътната мрежа. Тук следва, в резултат на внимателен и обстоен анализ да се разработи една мотивирана програма за изграждането и развитието на транспортната инфраструктура, като се изявят най-важните и нетърпящи отлагане за изграждане и реконструкция пътни отсечки;

1.5. СЕКТОР ТЕРИТОРИАЛНИ РЕСУРСИ

Териториалното обвързване на анализите, приоритетите, целите и мерките за развитие е задължително условие на стратегическото планиране. Отсъствието на устройствена схема на общината налага създаването на една обобщена структурна представа за пространственото отлагане на извършените анализи и пространствената ориентация на мерките по този план.

1.5.1. Подсистема „Обитаване”

При общ жилищен стандарт в общината – полезна жилищна площ от 26.82 кв.м./жител (интерпелирана като 30 кв.м. разгъната застроена жилищна площ), по отношение на основния показател – стандарт на обитаване се очертава следното структуриране на общинската територия:

- Обезлюдяващи се територии – с жилищен стандарт над 80 кв.м./жител – обхващащи зоните на малките населени места в които се отчита де популация и изоставен жилищен фонд;
- Територии с относително задържане на население – с жилищен стандарт между 50 и 80 кв.м./жител в които се отчита намаляване на населението и свободен жилищен фонд;
- Жизнени територии – с жилищен стандарт от 30 до 50 кв.м./жител;
- Селища – формираци се вторични центрове с жилищен стандарт 25 – 30 кв.м./жител
- Има нужда от изграждане на селище за настаняване на роми и интегрирането им в обществото;

По отношение на моралната и физическа годност на жилищния фонд извършените проучвания показват, че:

- 30% от жилищния фонд е физически износен и в болшинството случаи подлежи на събаряне или основна реконструкция.
- 30% от жилищния фонд е морално остарял – по своите функционални и конструктивни характеристики (липса на бани, вътрешни тоалетни, паянтова конструкция и др.). По-голямата част от тази група жилища са в селата.
- 40% от жилищния фонд е физически и морално годен за обитаване. Този жилищен фонд в най-голяма степен е концентриран в ядрото на общината – град Смолян и по-големите селища и е изграден през последните 20-30 години.

1.5. 2. Подсистема „Труд”

Обектите на тази подсистема основно са концентрирани в града. Тук са основните промишлени производствени единици. Обектите на тази подсистема са териториално обособени в производствените зони. Освен в града, в населените места на общината са застъпени и цехове на дърво преработващата, добивната и леката Дърво преработващи цехове – дъскорезници, дърводелски и др. има в всички населените места на общината;

- Цехове на леката промишленост (шивашки и трикотажни) има в селата: Змейца, Любча, Късак и Барутин;
- Дърводобива в цялата община с изключение на Црънча и Бръщен;
- Хранително вкусовата промишленост – мандри и хлебопроизводство е в общински център;
- Строителство и производство на строителни елементи и материали;

Заетата и наета работна ръка в тези селища, макар да представлява малък относителен дял от общо наетите и заети в отраслите, е база, чието развитие задължително следва да се стимулира. Във всички села, естествено населението е заето и в индивидуалните селски стопанства.

1.5. 3. Подсистема „Социална инфраструктура”

Град Доспат, в качеството си на общински град е представен с от:

- Общинска администрация;
- Деловото обслужване;
- Пълния спектър на обектите на образованието;
- Здравеопазването;
- Всички нива на търговията и материално техническото снабдяване;

Съобразно на функционалния си тип – втори по националната класификация, в града са представени всички нива на обслужване:

- Частично епизодично;
- Пълно периодично;
- Пълно ежедневно обслужване;

В останалите селища на общината от особен интерес е дислокацията на обектите на образованието, здравеопазването, културата и търговията.

- **Инфраструктура на образованието**

Държавната образователна политика на територията на Община Доспат организира и контролира предучилищното възпитание, задължителното обучение в условията на променящата се демографска и социално-икономическа картина.

На територията на Общината е изградена следната мрежа от учебни заведения:

- 8 основни училища;
- 1 средни общообразователни училища;
- 1 начално училище;
- 1 самостоятелно общежитие;
- 1 професионална гимназия по лека промишленост;
- 4 детски;

Образователното ръководство работи за актуализацията на училищната мрежа в общината, на професионалното образование и обучение и приемственост на различните степени на образование. Създават се образователни структури, отговарящи на потребностите на времето и обществото.

Тенденциите за развитието на образованието за следващите години – да се задържи броят на децата и учениците, да се устои на демографския срив, като се търсят всякакви законни методи за запазване на малките училища в планинските селища без да се нарушава нормативната уредба по отношение

на образованието, както и възможности за откриване на частни училища – общообразователни, професионални, колежи.

- Ускореното развитие на туризма налага необходимостта от висши училища по туризъм, както и от висококвалифицирани кадри в областта на туризма, тъй като специалистите;
- Сградният фонд на учебните звена в общината не е добро. За учебната 2004/2005 година са направени основни ремонти на 2 училища. Подобряването и обогатяването на МТБ, които са необходими за съвременните форми на обучение да става чрез търсене на традиционни /капиталови разходи от бюджета/ и нетрадиционни форми и допълнителни средства /разработване на проекти, спонсорство/;
- Сигурност в училищата – навсякъде е осигурен пропускателен режим;

- **Инфраструктура на здравеопазването**

Здравеопазването в общината се представя само от Пункт за спешна медицинска помощ и локални кабинети на лични доктори и стоматолози. Основните обекти на здравеопазването се намират в областния град – регионална много профилна болница, медико-техническа лаборатория, ХЕИ, Регионален център по здравеопазване и други

За обслужване на селското население са разкрити 7 селски здравни участъка.

Всички посочени социални услуги са в процес на развитие поради повишената потребност на социалните групи в риск.

Обектите на културата също са концентрирани в общинския център

По-големи обекти на културата – читалища, библиотеки и други са изградени и действат, но също имат нужда от реконструкция и функционално развитие;

1.5.4. Подсистема „Отдых”

Подсистема „Отдых” в общината е представена от обектите за ежедневен, периодичен (на открито и закрито) и дълготраен отдых. Част от отдыха на закрито се реализира в посочените по-горе обекти на културата. На открито отдыха се осъществява основно в обектите на зелената система. Зеленината за широко обществено ползване, като цяло в общината задоволява нормативните изисквания, но (по понятни причини – с цялата зеленина наоколо) е недостатъчна в общинският център.

Спорта се реализира с четирите сатадоина. Тези спортни обекта, обаче освен като зрители – са трудно достъпни за населението, а и не се използват по предназначение.

Туристическата инфраструктура в общината за съжаление тепърва следва да се изгражда.

В град Доспат все още не може да се говори за туристическа инфраструктура. Обслужването на специфичните туристически изисквания е размито в съществуващите обекти на търговията, общественото хранене и хотелите.

1.5.5. Оценка на териториалните ресурси

Териториалните ресурси на общината могат да се оценят като благоприятни за развитието на функционалните подсистеми и особено на дълготрайния целогодишен отдых.

Обобщени, анализите на териториалните ресурси показват наличието на следните проблеми:

- Обитаване
 - в голяма степен физически и морално остарял сграден фонд;
 - много малко ново жилищно строителство;
- Труд
 - остарели и изоставени производствени терени, сгради и производствени фондове;

- преобладават малките предприятия с ниски финансови ресурси за обновление и разширение;
- хаотично възникване и разположение на несъвместими дейности, включително и в жилищни квартири;
- липса на устрayствена готовност за развитие и нови инвестиции и инвеститори;

- Социална инфраструктура:

- Образование: намаляващия контингент ученици откриват проблема „училища в криза” и водят до закриването на много от тях и пренасочване на деца в съседни селища – лоши пътища, ежедневни пътувания;

Към тези проблеми се добавят не осъвременените проблеми в общо образователните училища – недостатъчно застъпено обучение в информационни технологии и езикова подготовка, както и общо несъответствие на специализациите в професионалните училища и търсенето на кадри в пазара на труда, особено в тепърва предстоящи за развитие – в сферата на туризма.

- Здравеопазване – затруднения по осигуряване на финансови ресурси за поддържане и обновяване на съществуващата здравна мрежа, нужда от изграждане на нова;

Проблемът се задълбочава и от процеса де популация, който прави неефективни редица здравни служби. Застаряващото население поставя и проблема за разширяване на мрежата от специализирани заведения за нуждите на възрастните хора. Този проблем е решим чрез адаптиране на съществуващ фонд и коопериране със съседни общини.

- Култура и културно историческо наследство: в тези така важни за общината области също основни се явяват финансовите проблеми.

1.5.5. Пространствена структура

Извършените в предходните раздели анализи на природните условия, екологичните потенциали, социално-икономическото развитие, техническата инфраструктура и основните функционални подсистеми: обитаване, труд, отдих и обслужване, „отложени” върху пространствената структура общината дават основание за структурирането на територията по следните признаци:

- Урбанистични предпоставки

По този показател територията на община Доспат може да се раздели на две основни територии – предпоставки за териториално развитие и съответно функционално зонироване.

➤ Речни долини – удобни и усвоени за развитие на селищната мрежа, земеделието, производствените терени и други;

➤ Планински масиви – неудобни за развитие на селищната мрежа, но предлагащи благоприятни условия за развитие на туризма;

- Урбанистични функционални връзки: по тези показатели на територията на общината, първоначално обусловени от природните фактори, могат да се дефинират три урбанизационни оси, степенувани по своето значение:

➤ Първа – напречна - <Балканска> урбанизационна ос Тракия – Беломорие, свързваща през контактен пункт „Илинден”: Драма – Гоце Делчев – Доспат – Пловдив – река Дунав – Северна Европа. В момента тази ос има все още ту пиков характер,осъществявайки двупосочните връзки Доспат – Пловдив, но в обозримо бъдеще този характер неминуемо ще бъде преодолян.

➤ Втора – надлъжна – регионална ос – реализираща между регионалните връзки на южните части на Югозападния регион с тези на Южен централен регион: Доспат – Девин - Смолян – Кърджали – Хасково. Все още урбанистичните връзки между двата региона не са особено изявиени;

- Трета – съставена от локални урбанистични оси, формирани от природните дадености - долини и плата, подкрепени от локалните урбанистични връзки – комплексни причини за възникване на системи от селищни образувания, естествено гравитиращи към ядрото на общината урбанистични оси, формирани от природните дадености – долини и плата, подкрепени от локалните урбанистични връзки комплексни причини за възникване на системи от селищни образувания, естествено гравитиращи към ядрото на общината;

По самите урбанизационни оси, в резултат от направените пространствено-функционални проучвания се отчита наличието на няколко обособяващи се териториални структурни единици, гравитиращи около вече оформени вторични ядра на урбанистични „пулсации“:

- Барутин – Црънча и Бръщен;
- Барутин – Чавдар;

Това общо структуриране на територията се подкрепя и от проучванията на основните функционални подсистеми – обитаване, труд, отдих, обслужване и урбанистични функционални връзки

ЧАСТ ВТОРА

2.0. SWOT АНАЛИЗ

Прилагането на този аналитичен инструмент позволява пределно синтезирано представяне на една комплексна картина на общината и позволява:

- Изграждане на предварителна представа за решимостта на разкритите проблеми;
- Насочване към приоритетните сфери на развитие;
- Насочване към приоритетните проблеми за решаване;

Силни страни стимули за развитие	Слаби страни ограничители на развитието
Сектор Природни ресурси и екология	
<ul style="list-style-type: none"> • Уникални природни дадености – разнообразен релеф, гори красиви пейзажи, пещери, резервати, съхранено биологично разнообразие, язовир; • Изключително благоприятни климатични условия – прохладно лято и мека, слънчева и снежна зима ; • Отлични условия за развитие на дълготраен отдих; • Безопасни планински маршрути с обучени водачи, подходящи за семейства, групи и индивидуални туристи; • Добро съотношение между цена и качество на предлаганите услуги; • Широки граници на възможностите за къмпинг, планинско колоездене, културен, еко и селски туризъм; • Богато историческо наследство, уникален фолклор и занаяти; 	<ul style="list-style-type: none"> • Затруднена транспортна достъпност • Липса на популярност като планинска дестинация в сравнение с международната конкуренция; • Трудности при финансирането на малкия и среден бизнес в областта на туризма; • Неразвити са сегментите на туристическото предлагане през летния и зимния сезон – пешеходен, планински колоездачен, селски, вилен, ловен, риболовен, културен, туризъм, туристически маршрут, конна езда; • Чуждестранни туристи посещават района предимно през летния сезон; • Недостатъчна

<ul style="list-style-type: none">• Гостоприемни, открити и сърдечни хора;• Богата,разнообразна родопска кухня;• Екологична чиста продукция;• Близост до морското крайбрежие на Северна Гърция;• Горското стопанство – с еколого защитни функции;• Липсата на съществени екологични проблеми;	<p>професионална квалификация на работещите в туристическата сфера и слабо познаване на нужди-те на туристите, съществува езикова бариера, почти липсва координацията между отделните хотели в общината;</p> <ul style="list-style-type: none">• Разлика в цените за обслужване между български и чуждестранни туристи;• Като цяло – непълноценно използва-не на природните ресурси;
<p>Сектор Човешки ресурси</p>	
<ul style="list-style-type: none">• Потенциал на трудовите ресурси с традиции в промишленото производство;• Относително добра възрастова структура;• Запазен баланс – град/зона на влияние;• Заетост – тенденция към благоприятно съотношение между икономическите сектори;• Добро образователно равнище;• Висока професионална квалификация и производствен опит в отраслите на икономиката, все още съхранени специалисти;	<ul style="list-style-type: none">• Отрицателна тенденция в демографското развитие – силно застаряване до популация;• Отрицателен естествен прираст;• Регресивен тип възпроизводство на населението;• Липса на условия за реализация на млади хора, особено в селата;
<p>Сектор Стопански ресурси</p>	
<ul style="list-style-type: none">• Традиции в животновъдството и дърводобива;• Екологично чиста продукция;• Алтернативно земеделие;• Силно развити икономически	<ul style="list-style-type: none">• Надребнена собственост върху земята;• Ниски доходи от селското стопанство – обем за самозадоволяване;• Нестабилни стопански

<p>функции в града;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Наченки на развитие на икономически дейности в зоната; • Условия за развитие на преработвателна промишленост базирана на местни суровини (дървопреработване, млекопреработване, преработка билки и други); • Възможност за изграждане на клъстери „туризъм” и „хранителен”; • Наличие на утвърдени фирми реализиращи износ и печалби; • Заявени намерения за технологично обновяване и увеличаване на производството; • Добър климат на партньорство между общината, частния сектор и не правителствени структури; 	<p>структури в селското стопанство, ниско ниво на научно обслужване;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Липса на условия за развитие на фермерство от европейски вид; • Непреодоляно сътресение от преструктурирането, липса на стопански структури с капацитет за тласък в развитието и обновяването на общинската икономика, липсата на нови и утвърдени търговски марки и промишлено лого на общината; • Недостиг на инвестиционен капитал за обновяване и разширяване на производството; • Амортизирани производствени зони, непривлекателни за нови инвестиции; • Липса на устройствена готовност за инвестиции; • Разминаване между предлагана и търсена квалификация в пазара на труда (непроучен проблем); • Недостатъчна информация сред бизнеса за изискваните нови стандарти на ЕС; • Липса на борсов пазар (фондов и стоков);
<p>Сектор Техническа инфраструктура</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Изградена Републиканска пътна мрежа; • Телекомуникации – добра осигуреност с телефонно обслужване; 	<ul style="list-style-type: none"> • Остри криви, ниски скорости, ниска пропускателна способност на РПМ; • Общинска мрежа – не

<ul style="list-style-type: none">• 80 % покритие с мобилни връзки;• Добро състояние на съоръженията за средно и НН в електрозахранването;• Добре развита енергийна система със свободен капацитет за бъдещи консуматори;• Чисти водоизточници;	<p>изградена с малки габарити, големи наклони, малки радиуси;</p> <ul style="list-style-type: none">• Малък процент цифровизация на АТЦ;• Недостатъчен брой трафопостове – спад на напрежение;• Остаряла водоносна система – нужда от реконструкция, голям процент загуби на вода;• Населени места не са достатъчно водоснабдени;• Канализация – едва 40 % от населението с канализирани отпадни води;• Липса на ПСОВ в общината;• Не изградена колекторна канализационна мрежа в населените места;• Всички отпадни води се изливат директно в реките;
<p>Сектор Териториални ресурси</p>	
<ul style="list-style-type: none">• Важен опорен пункт на напречни урбанистични връзки Беломорие – Тракия, получаващ нов тласък от открива-нето на нови контактни пунктове с Гърция;• Възел на регионални надлъжни връзки и на сегмент;• Развита селищна мрежа със силно изявен център и оформяща се система от вторични под центрове – опорни пунктове за равномерно и устойчиво териториално развитие;• Отлично съчетание на рекреационните ресурси и културно историческо наследство – потенциал	<ul style="list-style-type: none">• Липсва план за пълното оползотворяване на урбанистичните коридори – контактни зони, инвестиционни полета;• Наличие на зона с изявена периферност;• Раздробена собственост и липса на развит пазар;• Липса на единна туристическа инфраструктура;• Обезлюдяване на малките населени места;• Силно затруднена

за разнообразни туристически продукти; • Наличие на териториални възможности – терени и свободен сграден фонд подходящ за адаптиране към нуждите на туризма; • Наличие на голям инвеститорски интерес;	транспортна достъпност; • Липса на устройствена готовност във всички нива;
--	---

Представената синтезирана картина на общината съдържа мозайка от плюсове и минуси, позволяващи формулиране на следната диагноза:

- Ресурсните предпоставки, обективните процеси и изявените намерения доминират, вкл. и в предходните общински разработки и стратегии
- Повечето проблеми са идентифицирани отдавна и към тях са насочени съответните мерки за преодоляването им (техническа и социална инфраструктура, екология – закрит уранодобив, еколог съобразно горско стопанство)
- Развитие на стопанския сектор съдържа огромни предизвикателства – привличане на инвестиции, технологично обновяване, постигане на конкурентно способност
- Развитието на туристическата инфраструктура изисква изключително внимателен подход при избор на нейния вид и капацитет с оглед опазването на баланса между оценката на околната среда и общото ѝ натоварване.

Ниският инвестиционен капацитет на Доспатска община е причина тя да не могат да отделят собствени ресурси за инвестиции. Сравнението на нормативния таван за инвестиции от собствени средства (25%) с възможностите за използването му показва, че общината използва едва 58% от възможностите. И това е при условие, че по принцип тавана за инвестиции от собствени средства е значително по-нисък от средния за страната.

Основните изводи от анализа и оценката на финансовите възможности на общината Доспат и нейният инвестиционен капацитет са:

- Слабо икономическо развитие и ниски доходи на населението. Като следствие, общините от областта получават ниски приходи от споделени данъци;
- Нисък местен капацитет за генериране на приходи. През последните години се наблюдава тенденция към увеличаване на местния приходен капацитет;
- Неефективно разпределение на разходите от гледна точка инвестиционната активност на общината. По-високи дялове на административни разходи и на заплатите в сравнение със средните за страната. Разходите за образование също са по-високи, поради неефективната и разпокъсана образователна мрежа. Особено ниски са разходите в сферата на благоустройството;
- По-нисък обхват и равнище на предоставяне на местни услуги на населението от общината от средното за страната равнище;
- По-висок дефицит от средния за страната. Наблюдават се значителни между общински различия;
- Равнището на инвестиции на 1 жител и дялът на инвестициите в бюджетните разходи в община Доспат е по-ниско от това на страната. Наблюдава се тенденция към увеличаване;
- Няма зависимост между равнището на инвестиции и финансовото състояние на община;
- Община Доспат финансира инвестиционните си програми преобладаващо със средства от целеви субсидии. Техният дял в инвестиционните разходи е значително по-голям от средния за страната;

- Нисък е инвестиционен капацитет на общините от областта. Голяма част от общините не само, че не използват собствени източници за финансиране, но и за отделни години трансформират целеви субсидии в общи и по този начин допълнително намаляват инвестиционните си ресурси;
- Равнището на нетния оперативен остатък на общината е много ниско;

ЧАСТ ТРЕТА

СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА

3. 0. ВИЗИЯ ЗА РАЗВИТИЕ

Визията за развитие на община Доспат в рамките на ОПР, е изведена и мотивирана на базата на разработения „SWOT - АНАЛИЗ” на петте „Аналитични сектора”, обхващащи социално-икономическия статус на общината и екологията:

- Сектор „Природни ресурси и екология”
- Сектор „Човешки ресурси”
- Сектор „Стопански”
- Сектор „Инфраструктури”
- Сектор „Териториални ресурси”,

както и на различните разработки правени в последните три години от Общинската администрация, които от своя страна осветляват с високо ниво на компетентност различни проблеми, аспекти и отрасли на социално-икономическата действителност на общината, както и от сферата на екологията:

- Програмна стратегия за икономическо развитие 2000-2006 г.
- Стратегия МИР – местно икономическо развитие 2004-2007 г.
- Стратегия за развитие на туризма
- ВиК – инвестиционна стратегия 2003-2007 г.
- Програма за опазване на околната среда

Въз основа на задълбочен анализ на огромно количество информация, касаеща основните аспекти на социално-икономическия живот на общината, както и проблемите свързани с екологията, и в резултат на координираните действия с Общинската администрация беше постигнат консенсус по визията

за развитие на Община Доспат и бяха формулирани изложените по-долу приоритети (главни цели).

Визията за развитие на община Доспат в следващите 8-10 години гласи така:

„ДОСПАТ-ЕВРОПЕЙСКИ И ТУРИСТИЧЕСКИ ЦЕНТЪР”

Постигането на тази визия ще стане чрез съчетаното, последователно и едновременно действие и изпълнение на набелязаните приоритетни-цели, подцели и мерки, описани по-долу в изложението.

3.1. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

3.1.1. Приоритет 1: Развитие на туристическата индустрия

ГЛАВНА ЦЕЛ: ИЗГРАЖДАНЕ НА ТУРИСТИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА

Подцел 1:	Развитие на целогодишният туризъм
1.1. Мерки:	<p>1.1.1. Изграждане на ски комплекс „Доспат” с прилежаща инфраструктура;</p> <p>1.1.2. Изграждане на плажни структури на езеро Доспат с достъп на инвалиди с прилежаща инфраструктура;</p> <p>1.1.3. Изграждане на национален спортен комплекс: „Спорт за всички”</p> <p>1.1.4. Туристическо селище с достъп на инвалиди на езеро Доспат с прилежаща инфраструктура;</p> <p>1.1.5. Зона за почивка, релакс и туризъм с достъп на инвалиди в местността „Събора”</p> <p>1.1.6. Център за рехабилитация с достъп на инвалиди;</p> <p>1.1.7. Туристически център с достъп на инвалиди;</p> <p>1.1.8. Между общински мероприятия и трансгранично сътрудничество;</p> <p>1.1.9. Развитие и изграждане на мрежата от вторични общински центрове, като опорни пунктове за развитие на летния туризъм;</p> <p>1.1.10. Обновяване на съществуващата спортна</p>

	<p>база;</p> <p>1.1.11. Създаване на нови спортни съоръжения: изграждане на голф игрище, игрище за тенис на корт, велосипедна алея;</p> <p>1.1.12. Изграждане на ваканционни селища;</p> <p>1.1.13. Реконструкция на римски мостове;</p> <p>1.1.14. Изграждане на писта за планински моторни спортове – рали;</p> <p>1.1.15. Поставяне на указателни табели, обозначаващи културните паметници;</p> <p>1.1.16. Създаване на пешеходни маршрути: „Доспат-с.Змеица-с.Борино-с.Ягодина-с.Триград-с.Мугла-с.Гела“; „Доспат - Сатовча“, „Доспат - Сърница“, „Доспат – местност Дженовра“, „Доспат – местност Омана“;</p> <p>1.1.17. Поставяне на маркировка на пътеките;</p>
Подцел 2:	Обучение на кадри за туризма
1. 2. Мерки:	<p>1.2.1. Разкриване на специалности с туристическо направление в учебни заведения в града;</p> <p>1.2.2. Създаване на „Колеж по туризма“ – покриващ всички аспекти на планинския туризъм;</p>
Подцел 3 :	Създаване на клъстер „Туризъм“
1. 3. Мерки:	<p>1.4.1. Създаване и развитие на туристическа индустрия – изграждане и цялостно обслужване на туристическите обекти и интегриран продукт;</p> <p>1.4.2. Оборудване на Туристически информационен център;</p>

3.1.2. Приоритет 2: ЕВРОИНТЕГРАЦИЯ

ГЛАВНА ЦЕЛ: РЕГИОНАЛНО И ТРАНС ГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Подцел 2.1.	Разкриване на нови контактни пунктове
2.1. Мерки:	<p>2.1.1. Разкриване на контактен пункт „гр.Доспат – с.Барутин – гр.Драма“.</p> <p>2.1.2. Разкриване на контактен пункт „гр.Доспат – с.Бръщен - гр.Драма“.</p>

Подцел 2.2. :	Коопериране на общи туристически пакети
2.2. Мерки:	<p>2.2.1. Изграждане на Национално обединение „Планински туризъм”</p> <p>2.2.2. Между общински мероприятия за ползване на ресурсите – Област Смолян</p> <p>2.2.3. Създаване на обща стратегия с контактните гръцки общини за съвместни туристически пакети „планина-море”.</p> <p>2.2.4. Проучване и частична социализация на други римски локални пътища, минаващи през Родопите</p>

3.1.3. Приоритет 3: ИНФРАСТРУКТУРА

ГЛАВНА ЦЕЛ: РАЗВИТИЕ НА ТЕХНИЧЕСКАТА ИНФРАСТРУКТУРА

Подцел 3.1.	Пътна инфраструктура
3.1. Мерки:	<p>3.1.1. Основен ремонт и доизграждане на републиканската пътна мрежа:</p> <ul style="list-style-type: none">• III-37 „гр.Девин – гр.Доспат – гр.Гоце Делчев”;• II-197 „с.Барутин – гр.Панагюрище”;• гр.Доспат – с.Чавдар за КПП• Барутин – Бръщен – Границата с Р Гърция при местност „Застена” <p>3.1.2. Реконструкция и доизграждане на общинската пътна мрежа:</p> <ul style="list-style-type: none">• с.Барутин – м. „Владово дере” - Бръщен;• м. „Владово дере” – с.Црънча;• Разклона за с.Късак;• Разклона за с.Змеица;• Разклона за с.Любча;• с.Барутин – с.Чавдар;• с.Бръщен – с.Ваклиново;• с.Црънча – с.Ваклиново;• разклон III-197:гр.Доспат – гр.Сърница;

3.1.3. Реконструкция и изграждане на улична мрежа:

- Доспат – 25 км;
- Барутин – 23 км;
- Змеица – 15 км;
- Любча – 8;
- Бръщен – 5 км;
- Късак – 6 км;
- Црънча – 5 км;
- Чавдар – 4 км;

3.1.4. Реконструкция и изграждане на селскостопански и горски пътища:

- Доспат – местността „Кададжика”;
- Доспат – местността „Зелниково”;
- Доспат – местността „Ириите”;
- Доспат – местността „Дзангарови ливади”
- Доспат – местността „Червен бряг”
- Доспат – местността „Исфланица”
- с.Късак – м „Горно Саралии”
- с.Късак – м. „Аткорусу”
- с.Късак – м. „Гьольове-Чатаръка-Першембета”
- с.Късак – м. „Синалт”
- с.Късак – м. „Велджово”
- с.Късак – м. „Кадърговица”
- с.Късак – м „Старият Касък и м.Барутинско землище”
- с.Късак – м. „Залесеното Батъка”
- с.Късак – м. „Новата Планина”
- с.Късак – м. „Даха”
- с.Късак – м. „Змейско землище”
- с.Барутин – м. „Средоред”
- с.Барутин – м. „Чуката”
- с.Барутин – м. „Абадето”

	<ul style="list-style-type: none">• с.Барутин – м. „Велджово”• с.Барутин – Границата 8^{ми} пост• с.Барутин – м. „Исеке”• с.Барутин – м. „Аджумандра”• с.Барутин – м. „Тикално”• с.Барутин – м. „Диманов Дол”• с.Чавдар – м. „Велджово”• с.Чавдар – м. „Юрте”• с.Чавдар – м. „Бял дунав”• с.Чавдар – м. „Планината – м.Калъбонар – м.Аджийсеве – м.Чайрла”• с.Чавдар – м. „Арикоеко”• с.Чавдар – м. „Йозере – м.Черешета”• с.Чавдар – м. „Асамбей”• с.Чавдар – м. „Сикура”• с.Чавдар – м. „Келеят”• с.Чавдар – м. „Шенмите”• Любча – м „Локовица”• Любча – м „Папратуша – Върнобале”• Любча – м „Папратуша – Върнобале”• Любча – м „Потиците – Нива пъдина – Ягодина – Локовица”• Любча – м „Вятърново – Зеленка – Лъката• Любча – м „Къошка – Осински дол – Римски мост”• Любча – м „Тумбата – Усойките”• Любча – м „Брусовете – Осински дол”• Бръщен – м „Усливе – Равните ниви – Чуката”• Бръщен – 11-та застава• Бръщен – м „Катранище – Лени лаки”• Бръщен – м „Варалницата”• Бръщен – м „Учешките – Варалницата”• Бръщен – м „Полене – Леската – Гроздово равнище”• Бръщен – м „Полене - Миянчов кукула”• Змеица – „Кореници – вр. Виденица”• Змеица – м. „Бейлерте”• Змеица – м. „Студена вода”• Змеица – м. Чилдере – Махлула
--	---

	<ul style="list-style-type: none">• Змеица - Чала• Змеица – м. „Бял Дунав” – бившата гранична застава• Змеица – м „Саланца”
--	---

Както беше многократно изтъквано, пътната инфраструктура е от изключително значение за развитието на икономиката на община Доспат. Развитието, реконструкцията и изграждането на пътната мрежа ще се финансира основно по две линии:

1. От републиканския бюджет чрез ИАП на МРРБ за Главните пътища, свързващи община Доспат с граничните контактни пунктове.

2. От структурните фондове на ЕС, Общинския бюджет и спонсори, Общинската пътна мрежа към вторичните общински центрове.

Подцел 3.2.	Водоснабдяване
3.2.1. Мерки: „Премахване на водния режим”	<p>3.2.1.1. Рехабилитация на значителни участъци от водопроводната мрежа на територията на цялата община.</p> <p>3.2.1.2. Включване на нови водоизточници във водоснабдителната система:</p> <ul style="list-style-type: none">➤ Изграждане на ПС „Доспат”;➤ Абдулево – с.Касъка;➤ м.Тошков гроб – с.Барутин;➤ м.Сърнена река – с.Барутин;➤ м.Исеке – с.Барутин;➤ м.Черешата до с.Чавдар;➤ м. Бял Дунав – с. Змеица;➤ Михтарчова авлия – с. Любча;➤ Зайчев мост – с. Любча;➤ 11-та застава – с. Бръщен; <p>3.2.1.3. Строителство, ремонт и разширение на съществуващите водоеми:</p> <ul style="list-style-type: none">➤ Реконструкция на 12 водоема в общината;

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Изграждане на водоем – 180 м3 – с. Бръщен; ➤ Изграждане на водоем с пречиствателно съоръжение – 400 м3 - с. Любча; ➤ Изграждане на водоем – 400 м3 – с. Змеица; ➤ Изграждане на водоеми – 2бр – с.Барутин; ➤ Изграждане на водоем – 200 м3 – с. Чавдар; <p>3.2.1.4 Създаване на трайни навици за пестене на вода от населението и фирмите</p>
<p>3.2.2. Мерки: „Качествена вода”</p>	<p>3.2.2.1. Подобряване качеството на водата, измеримо чрез намаляване на броя на негативните резултати при пробовземанията правени за отчитане на различните видове замърсявания в питейната вода и на първо място микробиологичното</p> <p>3.2.2.2. Подобряване охраната на централните и местни водоизточници и повишаване ефективността на работата на пречиствателните станции за питейни води и хлориране на водата</p> <p>3.2.2.3. Включване на цялото население към системата на организираното водоподаване и услуги, предоставяни от ВиК – Смолян</p> <p>3.2.2.4. Рехабилитация на външна и вътрешна водопроводна мрежа</p>

Формулирането на целите, подцелите и мерките на водостопанската инфраструктура на община Доспат е ползвана разработената „ВиК-инвестиционна стратегия на област Смолян” в частта касаеща общината.

Целите на разработената „ВиК инвестиционната стратегия”, отразена в ОПР-Доспат са формулирани на базата резултатите от изготвения SWOT анализ. Целите са разделени на две групи, а именно:

- Генерални ВиК цели, които са времево ориентирани по-далеч в бъдещето с времеви хоризонт от 10-15 години и показват едно желано състояние, към което населението в община Доспат ще се стреми.
- Специфични ВиК цели, насочени към по-близкото бъдеще, а именно за 5 години, какъвто е обхвата на самата инвестиционна

стратегия и плановете за действие. Формулирането на тези подцели трябва да отговаря на различни изисквания, но най-важното е те да бъдат измерими и изпълнението или неизпълнението им да може да се определя еднозначно.

Генерални ВиК цели:

- Осигуряване на комфортно, целогодишно водоснабдяване с качествена вода на цялото население и бизнеса в общините на територията на област Смолян.
- Изграждане на канализационни мрежи и пречиствателни станции за отпадни води във всички населени места, където това е екологично целесъобразно и икономически оправдано.
- Функциониране на механизъм за влияние на населението върху стопанските субекти, осигуряващи водоснабдяването и канализацията.

Специфични ВиК цели:

- До края на 2007г. премахване на режима на вода във всички населени места на територията на областта извън случаите на форсмажорни обстоятелства.
- До края на 2005 г. резултатите от пробовземанията на питейна вода, неотговарящи на нормативните изисквания да се сведе до ниво, което кореспондира единствено с природни фактори, на които при съществуващите обстоятелства не може да се влияе.
- В края на 2007 г. да функционират четири ГПСОВ и да е започнало изграждането на още четири.
- Да се изгради канализационна мрежа на всички населени места с над 1000 жители до края на 2007 г.
- В началото на 2004 г. да започне реално да функционира механизъм за взаимодействие на населението и ВиК Смолян.

За постигането на всяка от горните цели ще се предприемат синхронизирани във времето мерки, които са обединени в 5 мерки – (програми) по една за всяка от подцелите.

Подцел 3.3.	Канализация
3.3.1. Мерки:	<p>3.3.1.1. Изграждане на пречиствателна станция за отпадни води в гр.Доспат и довършване на последния етап от довеждащия „Главен събирателен колектор“;</p> <p>3.3.1.2. Строителство на канализационна мрежа и модулна ПСОВ – Змеица;</p> <p>3.3.1.3. Строителство на канализационна мрежа и модулна ПСОВ – Барутин;</p> <p>3.3.1.4. Строителство на канализационна мрежи в селата:</p> <ul style="list-style-type: none">➤ Любча;➤ Бръщен;➤ Късак;➤ Црънча;➤ Чавдар;

3.1.4. Приоритет 4. Икономически растеж

ГЛАВНА ЦЕЛ: РАЗВИТИЕ НА ИКОНОМИКАТА

Подцел 4.1.	Създаване на условия за по-добра работа на бизнеса в общината
4.1.1. Мерки:	<p>4.1.1.1. Изграждане на общински бизнес център;</p> <p>4.1.1.2. Създаване на публично частни партньорство и инициативи за икономическо развитие</p> <p>4.1.1.3. Изграждане на административен капацитет за разработване на проекти и за усвояване на пред присъединителните и присъединителните фондове</p>

Подцел 4.2.	Подобряване на бизнес инфраструктурата в общината
4.2.1. Мерки:	<p>4.2.1.1. Подобряване на довеждащата инфраструктура по индустриалните зони:</p> <ul style="list-style-type: none">Енергоспестяващи мерки във всички общински сгради и учреждения;Възстановяване на вартолетна площадка;Пътна инфраструктура;Водоснабдяване и канализация;Улично осветление; <p>4.2.1.2. Подобряване на транспортно – комуникационната структура по индустриални зони:</p> <ul style="list-style-type: none">➤ Транспортно обслужване➤ Комуникационни връзки
Подцел 4.3.	Разкриване на нови инвестиционни възможности в общината
4.2.2. Мерки:	<p>Разкриване на инвестиционните възможности в областта на туризма:</p> <ul style="list-style-type: none">➤ Изграждане и развитие на ТИЦ като комплексни центрове за развитие на туризма;➤ До изграждане на хотелска и квартирна база в града;➤ Развитие на селския туризъм;➤ Развитие на екологичен и други форми на туризъм;
4.3.2. Мерки:	<p>Затваряне на цикъла дърводобив – дървообработване:</p> <ul style="list-style-type: none">➤ Изграждане на дърво преработващо предприятие;➤ Изграждане на горски пътища във връзка със стопанисването на общинските гори;
4.3.3. Мерки:	<p>Затваряне на цикъла добив – обработка на диворастящи плодове и билки:</p> <ul style="list-style-type: none">➤ Изграждане на стопанства за добив на диворастящи плодове и билки;➤ Изграждане на предприятие за преработка на диворастящи плодове и билки;

4.3.4. Мерки:	Изграждане на малки водно и вятърно електрически централи
4.3.5. Мерки:	Изграждане на мощности за бутилиране на минерална вода
4.3.6. Мерки:	До изграждане и развитие на перспективни за общината производства: <ul style="list-style-type: none">➤ Разширяване на производство за асемблиране на играчки за шоколадови яйца и затваряне на цикъла;➤ Текстилна промишленост;➤ Шивашка промишленост;➤ Производство на мебели и др.;
4.3.7. Мерки:	Изграждане на нови и доразвитие на сегашните мощности в строителството: <ul style="list-style-type: none">➤ Производство на бетони и бетонови изделия➤ Звена за строителна механизация➤ Разширение и модернизация на съществуващи мощности в строителството
4.3.8. Мерки:	Изграждането на занаятчийски комплекси в града и общината и производство на сувенири: <ul style="list-style-type: none">➤ Изграждане на занаятчийски комплекси➤ Производство на сувенири
4.3.9. Мерки:	Изграждане на нова и разширяване на съществуващата търговска инфраструктура: <ul style="list-style-type: none">➤ Изграждане на търговски комплекс;➤ Изграждане на покрит кооперативен пазар➤ Разширение и модернизация на съществуващата търговска инфраструктура
4.3.10. Мерки:	Развитието на високопланинското животновъдство и преработката и производството на мляко и млечни продукти: <ul style="list-style-type: none">➤ Изграждане на овцевъдни ферми➤ Изграждане на кравеферми с родопско говедо➤ Изграждане на нови и реконструкция и модернизация на мощности в

	млекопреработването
4.3.11. Мерки:	Трансформиране на бивши военни бази и поделения в центрове за нови инвестиции

3.1.5. Приоритет 5. Жизнена среда

ГЛАВНА ЦЕЛ: ПОВИШАВАНЕ НА ЖИЗНЕНОТО РАВНИЩЕ

Подцел 5.1.:	Разкриване на нови атрактивни работни места
5.1.1. Мерки:	5.1.1.1. Създаване на клъстер „Туризм“ – разкриване на работни места от всички нива 5.1.1.2. Създаване на работни места в областта на високите технологии 5.1.1.3. Задържане на младите квалифицирани кадри – ликвидиране на трудовата миграция
Подцел 5.2.:	Обучение, квалификация и преквалификация на местни кадри
5.2.1. Мерки:	5.2.1.1. Съобразяване на образованието с потребностите на пазара на труда

3.1.6. Приоритет 6. Устройство на територията

ГЛАВНА ЦЕЛ:	УСТРОЙСТВЕНИ ПРЕДПОСТАВКИ ЗА РАЗВИТИЕ
Подцел 6.1.:	Предпоставки за реализация на инвестиционни намерения
6.1.1. Мерки:	6.1.1.1. Устройство на схема „Национални планински туристически центрове“ 6.1.1.2. ОУП и ПУП град Доспат 6.1.1.3. ПУП на яз. „Доспат“ 6.1.1.4. Обновяване на действащите ПУП на селищата с

	нови кадастрални карти и създаване на нови ПУП
Подцел 6.2.:	Информационни технологии за устройство на територията
6.2.1. Мерки:	6.2.1.1. Цифрови модели на град Доспат и вторичните общински центрове 6.2.1.2. Изграждане на Информационна система за устройство на територията 6.2.1.3. Комплексно, бързо и качествено обслужване на инвеститорите, населението и проектирането

3.1.8. Приоритет 7. Културно историческо наследство

ГЛАВНА ЦЕЛ:	ОПАЗВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА КУЛТУРНО ИСТОРИЧЕСКОТО НАСЛЕДСТВО
Подцел 7.1.:	Инвестиционни намерения
7.1.1. Мерки:	7.1.1.1. Туристически център с достъп на инвалиди; 7.1.1.2. Зона за почивка, релакс и туризъм с достъп на инвалиди в м. Събора; 7.1.1.3. Реновиране и модернизирание на Регионалната библиотека;

Визията и приоритетите на общината е резултат от консолидираните представи и желания на една общност за стандарта и качествата на средата, която тази общност изгражда, поддържа и обитава. Желанията на жителите е да имат висок жизнен стандарт, да обитават добре поддържана и устроена жизнена среда, да чувстват сигурност в живота си и този на децата си. Визията очертава крайният резултат на всички за развитието на общината.

Обективните стимули за такова развитие са:

- Изграден имидж на туристически център с възможности за развитие;
- Изграден имидж на индустриален полюс в района с възможности за развитие на високо технологични производства;

- Концентрация на административни, икономически, културни, търговски, транспортни функции;
- Средищно място и комуникационни-транспортен възел от висок ранг;
- Висока степен на изграденост на енергийната и съобщителна система;

Паралелно с това се отчитат и факторите задържащи развитието:

- Икономически спад, обхванал структуроопределящи производства;
- Недостатъчни връзки с новите европейски и световни полюси с концентрация на близки икономически дейности (туризъм и преработваща промишленост) и предприемачество;
- Липса на добре екипирани пространства, които да внесат нов импулс в развитието и обновяването на икономиката
- Преобладаващ дял на макро предприятия и еднолични фирми – неспособни да посрещнат предизвикателствата на съвременната конкуренция и стандарти;

Само след две години България ще стане част от Европейския пазар – на стоки и услуги. С това за голяма част от българският бизнес ще започнат истински проблеми. За да оцелеят в предстоящата тежка битка, мениджърите имат само едно спасение – инвестиции в материалните активи и оборудване, в човешките ресурси, в нови технологии, в качество, бързи реакции и коректност и основно в ОБЕДИНЕНИЕТО на усилия и ресурси.

Философията на предложената стратегия е „АГРЕСИВНА” и за нейната реализация са необходими:

- Изпреварващи стъпки в подготовката за сливане с европейските пазари – привлекателни полета за нови инвестиции, маркетингова, агресивна реклама (не кампания), информиран и

настроен местен бизнес, обединение, въвеждане на високи стандарти и технологии особено във водещия отрасъл- туризъм;

- Залагане на секторите на растеж и подкрепяне с всички възможни средства – позволени от закона, приемливи за обществото и подкрепено от него;
- Своевременна подготовка за максимално усвояване на средствата от структурните фондове, създаване на банка „стратегически проект” – по приложимите за общината приоритети

Основните приоритети на общината представляват един „двучлен”, съдържащ две неотделими сфери: Икономически растеж и Жизнена среда. Първата е двигател за развитието и генератор на благата от труда, а втората осмисля усилията на хората, реализирали тава развитие. Това изисква целите да се преследват успоредно и едновременно в двете сфери. Прилагането на такава стратегия предполага изграждането на жизнен икономически комплекс и достатъчно приходи за ре инвестиране в хората и жизнената им среда.